

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum III. De scientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

X. Cùm placuerint Domino viæ hominis, etiam iniuriam convertet ad pacem.

XI. Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum magis, quàm ille, qui per blandimenta linguæ decipit.

XII. Quod persuaseris, erit diuturnum; quod coëgeris, in occasione.

MEMBRUM III.

De Scientia.

Qu. 1. *Qualis Scientia Parocho sit necessaria?* R. In genere requiri eam, quæ ad Sacramentorum administrationem, docendum populum, aliâque munia ad officium Parochi spectantia ritè obeunda est necessaria. In specie verò triplicem potissimum requiri, nempe Scientiam Cæremonialem, Theologicam, & Asceticam, de quibus paulò post seorsum agetur.

Qu. 2. *Quare Scientias has habere debeat Parochus?* R. ob triplicem causam. Primò, propter necessitatem; quia modò Conciones habendæ ad Populum, modò fides rudibus explicanda, in adultioribus firmanda, contra hæreticos popugnanda; modò vitia extirpanda, & virtutes inserenda sunt, quæ omnia non vulgarem Eruditionem desiderant, quâ, qui carent, meritò tremendam illam DEI sententiam Ose. 4. timere debent: *Tu Scientiam repulisti, & ego replam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Secundò, propter securitatem, propriæ scilicet & alienæ salutis; ut enim, qui in periculoso, magnique momenti itinere Ductoris officium suscipit, non se tantum, sed etiam alios in gravissimum periculum aberrandi, & damnorum inde sequentium conjicit, si prius non bene indagare, & nôsse studuit; securus verò, lætùsque incedit, si exactam illius notitiam habeat; ita simili modo de Parocho alios ad æternam Patriam ducente discurrendum est; hinc meritò S. Paulus 1. Tim. 4. monuit: *Attendende, tibi & doctrina, insta in illis: hoc enim facies, & ipsum salvum facies, & eos, qui te audiunt.* Tertio, propter facilitatem; ut enim, quò peritior est Artifex, tantò citius & faciliùs laborem in opere conficiendo susceptum peragit; ita meritò quoque Parochus tantò majorem in functionibus suis obeundis facilitatem experietur, quantò perfectior

doctrinarum ad eas ritè peragendas necessariorum scientiam est consecutus.

Qu. 3. *Quibus mediis uti debeat Parochus ad dictam Scientiam acquirendam vel perficiendam?* R. triplicibus potissimum. Primò, *recursu frequenti ad DEVM per orationem*; per hoc enim medium Salomon Spiritum Sapientiæ, Apostoli Spiritum sanctum, S. Thomas, D. Bonaventura, & alij plures Viri sanctissimi & doctissimi tam copiosum lumen à DEO impetrârunt, ut facti sint, se plus per orationem, quàm privatam laborem profecisse, ut aded in hac materia, vel maximè locum habere videatur illud Christi effatum: *Si vos, cum sitis mali, nôstis bona dare Filiis vestris, quantò magis Pater vester celestis dabit Spiritum bonum petentibus se?* Luc. 11. Secundò, *Frequenti recursu ad studium privatam*; neque enim Parochus è scholis liberatus debet Nautis esse similis, qui, cum in portum se appulisse putant, funes solvunt, vela contrahunt, anchoras figunt; sed potius tantò frequentius & constantius studiis se impendere debet, quantò majorem ex illis utilitatem sperare potest, tum ad otium, quod Parochis maximè infestum est, efficaciter fugiendum; tum ad defectum, quem in necessariis scientiis acquirendis, dum scholas frequentabat, vel propter alias occupationes, vel per propriam somnolentiam admisit, seriò compensandum; tum ad eas doctrinas, quas possidet, experientia ad studium accedente, clariùs intelligendas, firmiùsque memoriæ imprimendas. Tertiò, *frequenti recursu ad Doctores tam mortuos* (id est, libros) *quàm vivos*; hinc rectè monent Sapientes, præcipuam Parochi supellestem, Bibliothecam esse debere; eò quòd Ecclesiasticus sine libris sit quasi miles sine armis, equus sine frænis, navis sine remis, scriptor sine pennis, avis sine alis, sutor sine subulis, faber sine malleo, sartor sine acu, viator sine baculo, ut rectè Thomas Kempensis in Epilogo suorum operum advertit. Ad hos ergo Doctores, sive vivos, sive mortuos tanquam ad Consiliarios, si frequenter & assiduè recurat Parochus, meritò sperare potest impletum iri, quod Salomon Prov. 13. dixit: *Qui agunt omnia cum consilio, reguntur Sapientiâ.* Et iterum cap. 11. *Salus, ubi multa consilia*; verè enim de functionibus ac laboribus Parochi dici potest, quod idem Salomon Prov. 15. de cogitationibus præ-

Instructio IV.

B

NUM-

nuntiavit, dicens: *Dissipantur cogitationes, ubi non est liber; ubi vero sunt plures Consilarii, confirmantur.*

Qu. 4. *Qualem Bibliothecam instruere debeat Parochus?*
 R. talem, quæ utilis illi futura credatur; utilis autem esse sequentes tres conditiones habeat. Primò, si *compendiosa* sit, qualis erit, si rejectis libris inutilibus paucos contineat, qui tamen propter materiæ abundantiam & varietatem multum quivalent. Secundò, si *solida* sit; qualis erit, si tales doctores contineat, qui & præ aliis solidè, practicèque tractant materiam sibi propositam, & bonos præterea indices habeant; unde nunquam facillè librum aliquem emere debeat Parochi, priusquam Indicem aspexissent; & si fieri poterit unum, alterumve folium aut caput perlegendo percurrerent, ex quo modum tractandi cognoscant. Tertiò, si *sufficiens* sit, qualis erit, si ex omni genere Scientiarum, quibus instruat esse oportet Parochum, unum saltem, alterumve bonum doctorem contineat.

Qu. 5. *Quas industrias adhibere debeat, ut ex tali Bibliotheca optatum fructum referat?* Resp. sequentes præcipue. Primò, ut libros, si plures habeat, in certas classes distribuatur, quarum alia Scripturarios, Theologos, alia Concionarios, Asceticos, Juridicos, Controversistas, Historicos, Philologos, Grammaticos, Cæremoniales, Parochianos, seu illos, quibus illa, quæ ad officium Parochi spectant, annotati sunt, contineat, ut suo tempore faciliùs reperiri possint. Secundò, ut singulorum librorum rudem saltem notitiam acquirere studeat, nempe, ut sciat saltem, de qua materia tractent, id quod singulorum Indices generales accuratè perlegendo obtinebit. Tertiò, ut unum post alterum privatè perlectione integrum percurrat, prout scilicet vel occurrerit necessitas, vel materiæ utilitas suaferit. Quartò, ut, quæ per privatà lectione notatu digniora occurrerint, pro memoria in subsidio fructuosè annotet: vix enim satis explicari potest, quanta ex tali annotatione commoda sperare possit, si ritè emendat fuerit, uti non pauci propriâ experienciâ didicerunt.

Qu. 6. *Quomodo fructuosè instituere debeat hæc Annotationes?*
 Resp. dandam esse operam, ut notata sequentes conditiones habeant. Primò, ut *selecta* sint, hoc est. non qualvis Historias, Sententias, aut Conceptus, sed raros, & ad propositionem

scopum aptissimos comprehendant. Secundò, ut *ordinata* sint; quod obtinebitur, si vel ea, quæ ad quamvis virtutem & vitium pertinent, in separato Quaternione annotentur; vel certè, si promiscuè omnia scribere magis placet, per accuratum, & in suas partes bene digestum Indicem indicetur, quid quovis in loco reperiri queat. Tertio, ut *succincta* sint, id est, ut sententiæ quidem S. Scripturæ & SS. Patrum non nisi brevissimè annotentur; historiæ verò & aliæ res hujusmodi, non fusè, sed tantum, quantum ad substantiam rei cognoscendam necesse videbitur, scribantur, loco, in quo copiosius descripta reperiri queant, in margine studiosè annotato.

MEMBRUM IV.

De Scientia Cereemoniali.

Qu. 1. *Quas partes involvat Scientia ista?* Resp. has præcipue. Primò, *Scientiam Rubricarum*, pro officio Divino ritè recitando in Breviario, & SS. Missæ Sacrificiò religiosè offerendo in Missali præscriptarum. Secundò, *Scientiam rituum* in Sacramentorum administratione observandorum, qui plerumque in Ritualibus Diocesanis solent explicari. Tertio, *Scientiam Cereemoniarum & consuetudinum* in aliis parochialibus functionibus servandarum, quales sunt, quæ in Processionibus, Benedictionibus, Concionibus, Catechesibus, Sepulturis &c. solent adhiberi, vel pariter & ex Ritualibus, vel aliorum informatione addisci debent.

Qu. 2. *Quid circa has Cereemonias & Ritus præcipuè observandum sit?* Resp. Sequentia procuranda. Primò, *dignæ estimatio*, ad quam quidem conciliandam non parùm proderit, si ponderetur intentio Ecclesiæ, triplicem; eumque præstantissimum finem in earum institutione præfigentis, nempe ut omnia officia Ecclesiastica ordinatè, reverenter, & uniformiter peragantur, atque adeò instructio (ad quam ejusmodi Cereemoniæ sunt aptissimæ) devotio & ædificatio major in Populo procuretur. Secundò, *sufficiens cognitio*, quæ quidem gemina esse debet, scilicet ipsarum Cereemoniarum, & obligationis, quâ graviter, vel leviter obligatur Parochus ad easdem observandas. Tertio, *Religiosa observatio*, quæ requirit, ut non tantum ipsi Ritus præscripti observentur; sed